

Miljöutskottet

Statsrådets klimatårsberättelse 2025

INLEDNING

Remiss

Statsrådets klimatårsberättelse 2025 (B 16/2025 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för betänkande. Det har också remitterats till kommunikationsutskottet, jord- och skogsbruksutskottet och ekonomiutskottet för utlåtande. Tidsfrist: 3.10.2025.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- kommunikationsutskottet KoUU 14/2025 rd
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 24/2025 rd
- ekonomiutskottet EkUU 32/2025 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- miljö- och klimatminister Sari Multala
- miljøråd Outi Honkatukia, miljöministeriet
- konsultativ tjänsteman Hanne Siikavirta, miljöministeriet
- konsultativ tjänsteman Jaana Kaipainen, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Reetta Sorsa, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Birgitta Vainio-Mattila, jord- och skogsbruksministeriet
- trafikråd Saara Jääskeläinen, kommunikationsministeriet
- trafikråd Tuuli Ojala, kommunikationsministeriet
- industriråd Petteri Kuuva, arbets- och näringsministeriet
- industriråd Juhani Tirkkonen, arbets- och näringsministeriet
- forskningschef, specialforskare Juha Mikola, Naturresursinstitutet
- enhetschef Annalea Lohila, Meteorologiska institutet
- ordförande Jyri Seppälä, Finlands klimatpanel
- enhetschef Ari Nissinen, Finlands miljöcentral
- expert Arttu Karila, Finlands näringsliv rf
- energiexpert Anssi Kainulainen, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- energi- och klimatchef Ahti Fagerblom, Skogsindustrin rf
- direktör för hållbarhetsprogrammet Outi Haanperä, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra

Betänkande MiUB 10/2025 rd

- miljöchef Antti Heikkinen, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands Naturpanel
- Den finländska vetenskapspanelen för skogsbioekonomi
- Byggnadsindustrin RT rf
- Finlands Sågindustri rf
- Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingo ry
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- Teknologiindustrin rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Statsrådet lämnade klimatårsberättelsen till riksdagen den 27 juni 2025. I enlighet med klimatlagen (423/2022) innehåller berättelsen uppgifter om utvecklingen av utsläpp och sänkor samt om hur genomförandet av de klimatpolitiska planerna framskrider. Dessutom presenteras en bedömning av om klimatåtgärderna är tillräckliga för att de mål som uppställts för de kommande 15 åren ska nås samt en bedömning av behovet av ytterligare åtgärder. De uppgifter om utfallet av utsläpp och sänkor som rapporteras i klimatårsberättelsen baserar sig på uppgifter som publicerats av Statistikcentralen. I klimatårsberättelsen för 2025 rapporteras de slutliga utsläppsuppgifterna för 2023 och ett snabbestimat för 2024. Årsberättelsen är inte avsedd att innehålla några konkreta förslag till ytterligare åtgärder, utan i enlighet med 16 § i klimatlagen fattar statsrådet i samband med uppföljningen av de klimatpolitiska planerna vid behov beslut om ytterligare åtgärder. Varierande teman i klimatårsberättelsen 2025 är klimatåtgärder och hälsa samt kostnader för att inte agera. Utskottet anser att valet av varierande teman är lyckat.

Utskottet konstaterar med hänvisning till sakkunnigyttanden och utlåtanden att klimatårsberättelsen för 2025 lyfter fram de centrala politiska åtgärderna. Berättelsen redogör också för hur genomförandet av klimatåtgärderna framskridit. Sammantaget anser utskottet att klimatårsberättelsen för 2025 är en heltäckande och förtjänstfull beskrivning av situationen. I utlåtanden och yttranden har det framförts önskemål om en tydligare bedömning av vilka politiska åtgärder som varit framgångsrika inom respektive sektor, vilken effekt de haft och varför vissa åtgärder inte genomförts enligt plan. I synnerhet har det lyfts fram att bedömningen av kostnadseffektiviteten hos de klimatpolitiska åtgärderna behöver utvecklas. Att klimatårsberättelsen nu innehåller uppgifter om koldioxidhandavtryck har betraktats som ett framsteg. Det har också framförts önskemål om att berättelsen ska innehålla en bedömning av det årliga koldioxidhandavtrycket. Överlag har de sakkunniga efterfrågat en mer omfattande bedömning av de ekonomiska konsekvenserna av klimatpolitiken.

Ekonomiutskottet fäster i sitt utlåtande (EkUU 32/2025 rd — B 16/2025 rd) uppmärksamhet vid att klimatårsberättelsen inte innehåller någon sådan heltäckande konsekvensbedömning och granskning av kostnadseffektiviteten som gör det möjligt att bilda sig en helhetsbild av de politiska åtgärdernas konsekvenser för kostnads- och konkurrensförmågan. Samma problem med den sektorspecifika strukturen och granskningen gäller också EU:s klimatpolitik som helhet. Ekonomiutskottet ser dock positivt på att berättelsen innehåller en granskning av kostnadseffektivite-

Betänkande MiUB 10/2025 rd

ten, särskilt inom transportsektorn. Också kommunikationsutskottet ser det som positivt att bedömningen av utsläppsutvecklingen inom transportsektorn innehåller mer kvantitativa och numeriska uppgifter än tidigare, bland annat om kostnadseffekter och effekter av politiska åtgärder (KoUU 14/2025 rd — B 16/2025 rd).

Temat Klimatåtgärder och hälsa

Utskottet lyfter fram samhällsplaneringens och den byggda miljöns betydelse för de centrala temana i klimatårsberättelsen. Granskningen av åtgärderna för anpassning till klimatförändringarna behandlar förutom den separata uppvärmningen av byggnader också den byggda miljön. Perspektiv på samhällsplanering och byggd miljö behandlas också i det varierande temat Klimatåtgärder och hälsa. Enligt klimatårsberättelsen påverkar värmeböljor särskilt stadsbor negativt. Framför allt är temperaturerna under sommarnätterna högre i tätbebyggda områden än på omkringliggande landsbygd. Städernas byggnader och asfalt- och stenytor lagrar mer värme än obebyggda områden och frigör värmen nattetid. Därför svalnar temperaturen i städerna långsammare än på landsbygden. Extremväder ökar risken för olyckor och sjukdomar. Sammantaget påverkar klimatförändringen människors vardag på många sätt.

Enligt klimatårsberättelsen kan det ovan beskrivna fenomenet med värmeöar på lång sikt mildras genom samhällsplanering, till exempel genom placering av byggnadsstrukturer och val av material. Fenomenet kan också mildras genom att öka grönområden och grönstruktur. I de yttranden och utlåtanden som utskottet fått framhålls att naturen i den byggda miljön är ett centralt medel för att motverka många riskfaktorer som klimatförändringen medför och som påverkar människors vardag. Naturmiljöerna främjar också biologisk mångfald och binder koldioxid. Stadsnaturen dämpar dessutom buller, renar luften och främjar både fysisk och psykisk hälsa.

Utskottet instämmer i klimatårsberättelsens konstaterande att planeringen av grönområden kan förena anpassning till klimatförändringar med främjande av hälsa och restaureringsplaner. Det gör det möjligt att samtidigt uppnå många olika fördelar, förutsatt att markägarnas rättigheter och annan markanvändning beaktas. I klimatårsberättelsen konstateras också att aktiva färd sätt, såsom cykling och gång, samt användning av kollektivtrafik och växtbaserade kosthållningar enligt näringsrekommendationerna främjar människors hälsa och välbefinnande samt bidrar till att begränsa klimatförändringarna. Enligt trafik- och kommunikationsutskottets utlåtande bör dessa mål främjas på ett balanserat sätt, så att trafiksystemet kan utvecklas också utifrån sociala och regionala behov vid sidan av miljömålen. Särskilt de stora stadsregionerna har en central betydelse och potential när det gäller att minska utsläppen (KoUU 14/2025 rd).

Temat Kostnaderna för att inte agera

Ett centralt budskap i klimatårsberättelsen är att kostnaderna för att inte agera är större än kostnaderna för de klimatåtgärder som nu vidtas. Exakta kostnader kan inte anges, men enligt Europeiska miljöbyrån beräknas klimatförändringen leda till en genomsnittlig inkomstförlust på 19 procent för världsekonomin under de kommande 26 åren, jämfört med ett scenario utan klimatförändring. En inkomstförlust av denna storleksordning överstiger kostnaderna för att begränsa klimatförändringen. I de nationella prognoserna för den offentliga ekonomin har det också konstaterats att den ekonomiska tillväxten i Finland bromsas om klimatåtgärderna misslyckas och

Betänkande MiUB 10/2025 rd

Parisavtalet inte uppnås. Den avtagande tillväxten sänker den framtida inkomstnivån inom den offentliga sektorn och leder till att utgifterna ökar i förhållande till bruttonationalprodukten och till att skuldkvoten ökar ytterligare. I klimatårsberättelsen behandlas även de kostnader som bedöms uppstå om vi försummar anpassningen till klimatförändringen. Förutom människors hälsa och välbefinnande påverkas bland annat infrastrukturen, livsmedelsproduktionen och arbetsproduktiviteten.

Klimatårsberättelsen lyfter också fram de uteblivna nyttorna. Investeringar i omställningen till ren energi erbjuder betydande ekonomiska fördelar. De främjar Finlands ekonomiska tillväxt och konkurrenskraft samt stärker energisystemets självförsörjning. I sakkunnigyttranden och utlåtan- den framhålls det att det är välkommet att klimatårsberättelsen innehåller en granskning av kostnaderna för att inte agera. Utskottet begärde en utredning om dessa kostnader i samband med be- handlingen av klimatårsberättelsen för 2024 (MiUB 2/2025 rd — B 16/2024 rd). Den granskning som nu ingår i klimatårsberättelsen för 2025 motsvarar i stor utsträckning resultaten från den ut- redningen. Utskottet tackar för att temat har inkluderats som ett varierande tema i årets berättelse.

Utsläppshandelssektorn

Utskottet fäster uppmärksamhet vid den positiva utvecklingen i fråga om minskning av utsläpp. Denna utveckling beror till stor del på att utsläppshandelssystemet fungerar och att omställning- en till ren energi framskrider. År 2024 uppgick Finlands totala utsläpp exklusive markanvänd- ningssektorn till 38,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter (CO₂-ekv.). Utsläppen minskade med 2,3 miljoner ton CO₂-ekv. jämfört med 2023. Efter år 2005 har de totala utsläppen exklusive mar- kanvändigingssektorn minskat med totalt 31,1 miljoner ton CO₂-ekv., det vill säga 44 procent. Det är en genomsnittlig minskning på ungefär 3 procentenheter per år. Om man beaktar alla sektorer, särskilt utvecklingen inom markanvändigingssektorn, är lägesbilden något sämre. Nettoutsläp- pen, det vill säga summan av utsläpp och upptag inklusive markanvändigingssektorn, uppgick till 52,3 miljoner ton CO₂-ekv. år 2024. De minskade med 0,8 miljoner ton jämfört med 2023. Under perioden 2005—2024 har nettoutsläppen i genomsnitt varit 50,7 miljoner ton CO₂-ekv.

Utsläppsutvecklingen har varit särskilt positiv inom utsläppshandelssektorn. EU:s allmänna ut- släppshandel (ETS 1) omfattade år 2024 stora industri- och energiproduktionsanläggningar, flyg- trafik inom Europa samt sjötrafik inom Europa och 50 procent av sjötrafiken mellan EU och tred- jeländer. Utsläppen från de anläggningar som omfattas av utsläppshandeln uppgick till 13,3 mil- joner ton CO₂-ekv. år 2024. Utsläppen minskade med 2,1 miljoner ton CO₂-ekv. jämfört med året innan, det vill säga med 14 procent. Minskningen beror bland annat på att användningen av sten- kol minskade med 47 procent och användningen av torv med 33 procent. Sedan 2005 har utsläp- pen inom utsläppshandelssektorn minskat med sammanlagt 22 miljoner ton CO₂-ekv., vilket mot- svarar 62 procent. Utskottet understryker att en central del av klimatpolitiken är att fasa ut fossila energikällor. Övergången till rena energikällor främjar inte bara uppnåendet av utsläppsmål, utan också energisjälvförsörjning och försörjningsberedskap — faktorer som är särskilt viktiga i det nuvarande instabila geopolitiska läget (MiUU 17/2025 rd — U 37/2025 rd.)

Utsläppsutvecklingen inom utsläppshandelssektorn kommer sannolikt att ske i en takt som möj- liggör att målet om klimatneutralitet uppnås. Det förutsätter betydande investeringar både i en- skilda industrianläggningar och i energisystemet i stort, särskilt för att öka produktionen och an-

Betänkande MiUB 10/2025 rd

vändningen av utsläppsfri el samt för att stärka energins överföringskapacitet. Enligt uppgift till utskottet är investeringar i omställningen till ren energi till ett värde av över 300 miljarder euro under beredning i Finland. Dessa investeringar har stor betydelse för Finlands ekonomi, välfärd och uppnåendet av klimatmålen. Denna potential bör realiseras genom en konsekvent och långsiktig politik.

I sakkunnigyttranden och utlåtanden till utskottet har det framförts att uppnåendet av klimatmålen i scenarierna för politiska åtgärder i hög grad bygger på tekniska koldioxidsänkor. Samtidigt konstateras att det finns stora osäkerheter kring deras genomförande. Utskottet instämmer i det som sägs i yttrandena om att samhället bör stödja utvecklingen av tekniska sänkor samtidigt som utsläppen minskas tillräckligt och de naturliga sänkorna stärks. Det handlar om ekonomiskt betydande projekt med en genomförandetid på åtskilliga år. Utskottet anser därför att regeringens beslut att fortsätta skattegottgörelsen för omställningen till ren energi är viktigt. Trots osäkerheterna kring tekniska koldioxidsänkor är det motiverat att fortsätta med incitamenten och att förbättra investeringsmiljön.

Att fokusera på infångning och lagring av koldioxid vid den befintliga industrins skorstenar ger inte en fullständig bild av omfattningen av investeringarna i en ren omställning, varken ur ett ekonomiskt eller tidsmässigt perspektiv. Det kan handla om att bygga helt nya industrianläggningar, inte bara om att förbättra befintlig infrastruktur med lösningar för energi och cirkulär ekonomi eller utsläppshantering. För att investeringarna i omställningen till ren energi ska förverkligas krävs att den ekonomiska politiken och klimatåtgärderna är förutsägbara, konsekventa, kostnadseffektiva och teknologineutrala. Dessa principer tjänar samma mål: de främjar både Finlands konkurrenskraft och uppnåendet av klimatmålen.

Mot bakgrund av ovan nämnda principer anser utskottet att det är mycket problematiskt att EU i samband med reformen av utsläppshandelsdirektivet beslutat att från och med 2026 utesluta från utsläppshandeln anläggningar som använder mer än 95 procent biomassa som energikälla. På grund av detta kommer finländska cellulosaindustrier att stå utanför utsläppshandeln från början av 2026. I de yttranden och utlåtanden som utskottet fått framhålls att ett incitamentsystem för biogen koldioxidinfångning planeras inom utsläppshandelssektorn. Sammantaget innebär detta att de anläggningar i Finland som potentiellt lämpar sig bäst för koldioxidinfångning riskerar att stå utanför incitamenten inom utsläppshandeln. Utskottet vidhåller att anläggningar som använder mer än 95 procent hållbar biomassa som bränsle bör återinföras i EU:s allmänna utsläppshandel (MiUU 17/2025 rd).

Ansvarsfördelningssektorn

År 2024 minskade växthusgasutsläppen inom ansvarsfördelningssektorn med 0,2 miljoner ton CO₂-ekv. jämfört med 2023. Utsläppen uppgick till totalt 25,4 miljoner ton CO₂-ekv. år 2024. De minskade alltså med 0,2 miljoner ton från året innan. Under perioden 2005—2024 har utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn minskat med sammanlagt 26 procent. De viktigaste utsläppskällorna inom ansvarsfördelningssektorn är transport, jordbruk, separat uppvärmning av byggnader, arbetsmaskiner, avfallshantering, avfallsförbränning och F-gaser. I yttrandena och utlåtandena till utskottet har transport och jordbruk varit mest framträdande. Inventeringsuppgifterna för separat uppvärmning av byggnader och arbetsmaskiner för år 2024 blir klara först i december 2025.

Betänkande MiUB 10/2025 rd

Utsläppsminskningssåtagandet för Finlands ansvarsfördelningssektor fram till 2030 är enligt EU:s ansvarsfördelningsförordning 50 procent jämfört med 2005 års nivå. Det innebär en utsläppsnivå på omkring 17,1 miljoner ton CO₂-ekv. Finlands utsläppskvot för 2024 var 25,3 miljoner ton CO₂-ekv. Utsläppskvoten överskreds med cirka 0,1 miljoner ton CO₂-ekv. år 2024. År 2021, 2022 och 2023 underskreds kvoterna med 1,4, 1,5 och 1,0 miljoner ton CO₂-ekv. Finland har därmed ett överskott på 3,8 miljoner ton CO₂-ekv. utsläppskvoter från perioden 2021—2024. Enligt klimatårsberättelsen bedöms utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn hålla sig inom de fastställda kvoterna under perioden 2021—2030, förutsatt att de beräknade utsläppsminskningarna under 2025—2030 förverkligas fullt ut.

År 2024 vände utsläppsutvecklingen inom transportsektorn uppåt. Enligt klimatårsberättelsen berodde detta främst på att distributionsskyldigheten för biobränsle sänktes under året. Orsaken var att distributörerna överuppfyllde sin skyldighet år 2023, vilket innebar att mindre biodrivmedel behövde distribueras år 2024. Utvecklingen av transportutsläppen har, med undantag för år 2024, varit tillräcklig för att halvera utsläppen till år 2030. Transportutsläppen (exklusive koldioxidutsläpp från inrikesflyg) har minskat med cirka 2,9 miljoner ton CO₂-ekv. eller 23 procent sedan 2005. Enligt klimatårsberättelsen fortsätter utsläppen att minska fram till 2040, men når ännu inte en tillräckligt låg nivå för att uppnå fossilfri transport till år 2045.

De centrala politiska åtgärderna som påverkar utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn är distributionsskyldigheterna för vägtrafiken och lätt brännolja, energieffektivitetsåtgärderna och utsläppshandeln för distributörer av fossila bränslen som inleds 2027. Kommunikationsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att vissa av regeringens senaste beslut ännu inte återspeglas i klimatårsberättelsens bedömningar. Det gäller till exempel sänkningen av distributionsskyldigheten samt beslut som påverkar beskattningen och stöden för kollektivtrafik, gång och cykling. Dessa lösningar inverkar på utsläppsutvecklingen och i synnerhet ändringarna i distributionsskyldigheten bedöms också öka utsläppen (KoUU 14/2025 rd).

I likhet med kommunikationsutskottet fäster miljöutskottet uppmärksamhet vid utvecklingen av fordonbeståndet. Enligt klimatårsberättelsen har elektrifieringen av personbilstrafiken i Finland framskridit relativt väl. Av personbilarna som registrerades första gången 2024 var 29,5 procent renodlade elbilar och cirka 20 procent laddhybrider. Cirka 7 procent av de lastbilar som registrerades första gången 2024 var el- eller gasdrivna (3,6 procent år 2023). Andelen eldrivna lastbilar ökade med en procent från året innan (1 procent 2023) och andelen gasdrivna lastbilar med cirka 2,5 procent (2,5 procent 2023). Bland bussarna som genomgick första registrering 2024 var 57 procent eldrivna. Eldrivna bussar används huvudsakligen i stadstrafiken.

Enligt kommunikationsutskottet kan förnyelsen av fordonbeståndet främjas till exempel genom stöd för inköp eller konvertering samt genom skrotningspremier. Utskottet betonar att åtgärder för att minska transportutsläppen samtidigt måste vara realistiska, kostnadseffektiva och socialt rättvisa. De får inte medföra orimliga kostnader eller äventyra konkurrenskraften för transportsektorn eller näringslivets transporter. Finlands särdrag, såsom gles bosättning och långa transportavstånd, är särskilt utmanande för åtgärderna för att minska trafikutsläppen. Miljöåtgärderna bör vara proportionerliga även med hänsyn till dessa förhållanden (KoUU 14/2025 rd).

Betänkande MiUB 10/2025 rd

Till ansvarsfördelningssektorn hör jordbrukets metan- och dikväveoxidutsläpp, som i huvudsak härstammar från produktionsdjur, spillning och jordmån, likaså koldioxidutsläppen från kalkbehandling. Dessutom uppstår små mängder utsläpp vid ureagödsling. Enligt klimatårsberättelsen minskade utsläppen från jordbruket med 0,05 miljoner ton CO₂-ekv. år 2024 jämfört med året innan. Utsläppen från jordbruket har inte minskat nämnvärt sedan minskningen i början av 1990-talet. I både scenariot med nuvarande åtgärder och scenariot med politiska åtgärder kan utsläppen dock vändas nedåt. År 2030 har utsläppen enligt politikscenariot minskat till 5,4 miljoner ton CO₂-ekv., och minskar därefter med ytterligare 0,2 miljoner ton till 5,2 miljoner ton CO₂-ekv. år 2040.

I sitt utlåtande har jord- och skogsbruksutskottet fäst uppmärksamhet vid åtgärder som kan minska jordbrukets utsläpp utan att äventyra livsmedelsproduktionen och försörjningsberedskapen. Utskottet betonar betydelsen av frivilliga, lönsamma eller incitamentsbaserade åtgärder i jordbrukets klimatarbete. Inom ansvarsfördelningssektorn kan lösningar i fråga om utsläpp från gödsling sökas bland annat inom cirkulär ekonomi och växtförädling. Att minska beroendet av utländskt proteinfoder och gödsel genom inhemsk produktion av kvävefixerande proteingrödor tjänar målen för både klimatarbetet och strategisk autonomi. Att minska metanutsläppen från jordbruket med hjälp av tilläggsfoder till kor är ett exempel på en innovativ lösning som beaktar att jordbruket ska kunna fortsätta med sin grundläggande uppgift, livsmedelsproduktionen. Det är viktigt att beakta hushållens och de offentliga upphandlingarnas roll när det gäller att minska utsläppen. Åtgärderna för att minska utsläppen från livsmedelskonsumtion omfattar bland annat att man följer näringsrekommendationerna och minskar på matsvinnet (JsUU 24/2025 rd). Enligt miljöutskottet bidrar de ovan nämnda metoderna till att bygga ett hållbart livsmedelssystem. Det finns möjligheter att minska utsläppen, och det är viktigt att granska hela värdekedjan.

Markanvändningssektorn

Enligt klimatårsberättelsen var markanvändningssektorn en utsläppskälla år 2024. Markanvändningssektorns nettosänka eller nettoutsläpp beräknas genom att addera utsläppen och upptagen inom alla markanvändningsklasser och förändringarna i träproduktlager. Enligt snabbestimatet uppgick nettoutsläppet till 13,5 miljoner ton CO₂-ekv. år 2024. Detta beror särskilt på förändringar i skogarnas kolsänka, som i huvudsak har påverkats av ökade avverkningsvolymmer, långsammare tillväxt hos trädbeståndet och ökade markutsläpp. I klimatårsberättelsen konstateras att Finland inte kommer att uppfylla skyldigheterna enligt LULUCF-förordningen för perioden 2021—2025. Underskottet beräknas uppgå till 110—115 miljoner ton CO₂-ekv. Det är inte möjligt att täcka underskottet genom ytterligare åtgärder inom ansvarsfördelningssektorn. Underskottet kan eventuellt kompenseras genom att förvärva LULUCF-enheter från andra EU-länder. Det råder dock osäkerhet om tillgången och priset på sådana enheter. Med hänsyn till osäkerheterna i beräkningen av sänkor och utsläpp inom markanvändningssektorn samt skillnader mellan medlemsländerna uttrycker utskottet oro över ändamålsenligheten och genomförbarheten i handeln med LULUCF-enheter.

I klimatårsberättelsen och i utlåtandena om den konstateras det att det krävs ytterligare åtgärder inom markanvändningssektorn för att de nationella klimatmålen ska nås. Enligt det scenario för politiska åtgärder som används för sektorn är behovet av ytterligare åtgärder för att uppnå klimatneutralitet år 2035 upp till 34 miljoner ton CO₂-ekv., när även utvecklingen inom ansvarsfördel-

Betänkande MiUB 10/2025 rd

nings- och utsläppshandelssektorn enligt deras respektive scenarier beaktas. Den gällande klimatplanen för markanvändningssektorn syftar till en nettoeffekt på 3 miljoner ton CO₂-ekv. Utskottet anser att man också vid beredningen av nationella tilläggsåtgärder bör beakta att beräkningen av sänkor och utsläpp inom markanvändningssektorn är förenad med osäkerhetsfaktorer. Det handlar om hur effektiva, trovärdiga och acceptabla tilläggsåtgärderna är. Som framhålls i de utlåtanden utskottet fått är en tillförlitlig växthusgasinventering nödvändig för att uppfylla EU-åtagandena och för att följa effekterna av den nationella politiken. Särskilt utsläpp och sänkor inom markanvändningssektorn måste kunna bedömas mer tillförlitligt än i dag.

Utskottet betonar vikten av kostnadseffektiva klimatåtgärder och incitament samt av att utveckla kunskapsunderlaget för beslutsfattandet (*Utskottets förslag till ställningstagande*). Mot denna bakgrund anser utskottet att regeringens beslut att anvisa 8 miljoner euro för att utveckla beräkningen av kolsänkor och kollager med hjälp av ett observationssystem är viktigt. För att stärka kolsänkan inom markanvändningssektorn anvisas dessutom sammanlagt 15 miljoner euro under 2026 och 2027 för förebyggande av skogsskador, främjande av skogsgödsling och utvidgning av skogsarealen. I likhet med jord- och skogsbruksutskottet (JsUU 24/2025 rd) betonar miljöutskottet betydelsen av att bekämpa skogsskador och bevara skogarnas tillväxtförmåga med tanke på både begränsning av och anpassning till klimatförändringen.

Det gäller också att förstå vilka begränsningar som är förknippade med växthusgasinventeringen. Inventeringen beskriver inte effekterna av att skogsindustri eller virkesanskaffning flyttas till andra länder. Den beskriver inte heller det koldioxidhandavtryck som uppstår genom finländsk industri och innovation. Enligt klimatårsberättelsen har förändringen i skogarnas kolsänka främst påverkats av ökade avverkningsvolymerna, långsammare tillväxt hos trädbeståndet och ökade markutsläpp. Ökningen av avverkningarna har drivits av industrins, särskilt massa- och pappersindustrins, efterfrågan på råvirke. Samtidigt har energiproduktionen i allt högre grad börjat använda träbränsle och träbaserade biprodukter, vilket har ökat behovet av inhemskt virke. Enligt de utlåtanden som utskottet fått har avverkningsvolymerna dock inte ökat nämnvärt, och avverkningarna har inte överskridit de antaganden som låg som grund för Finlands klimatmål.

Bevarandet och ökningen av kolsänkorna i skogarna är förknippad med en oro över att biprodukter från trä och skogsindustrin i allt högre grad utnyttjas i energianvändningen. I de utlåtanden utskottet fått har det framhållits att den positiva utvecklingen inom utsläppshandelssektorn i Finland och EU till stor del har byggt på ökad användning av skogsbiomassa i energiproduktionen. Detta har under granskningsperioden minskat skogarnas kolsänka. Ökad användning av bioenergi har varit en del av energipolitiken. Den totala effektiviteten i användningen av biomassa för energi kan fortfarande förbättras genom investeringar i bästa tillgängliga teknik för pannor och återvinning samt genom att minska materialsvinnet i försörjningskedjorna. En annan återkommande oro är användningen av gagnvirke för energiproduktion. Utskottet anser att det är viktigt att utreda vad detta fenomen innebär och vilka mängder gagnvirke som används för energiproduktion i Finland.

Enligt regeringsprogrammet ska Finland främja möjligheterna att öka förädlingsvärdet i industri som bygger på inhemska, förnybara råvaror. De bioekonomiska lösningar och lösningar inom cirkulär ekonomi som ett lönsamt skogsbruk möjliggör och som efterfrågas ute i världen skapar välfärd i Finland. I detta sammanhang anser utskottet att det är viktigt att främja långsiktig koldiox-

Betänkande MiUB 10/2025 rd

idbindning och lagring inom skogs- och bioekonomin. Att höja förädlingsgraden för träprodukter och biprodukter genom att utveckla långlivade produkter främjar både bindning och lagring av koldioxid samt konkurrenskraften inom finländskt skogsbruk. Exempelvis träbyggande minskar inte bara byggsektorns utsläpp, utan skapar också långlivade kollager som binder kol i årtionden. Utskottet välkomnar tanken att också behandla utvecklingen av träbyggande i klimatårsberättelsen. Som en bredare helhet än bioekonomin lyfter utskottet åter fram behovet av resurseffektiv användning av naturresurser och att undvika överkonsumtion som en del av klimatarbetet. Även dessa perspektiv bör behandlas i klimatårsberättelsen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 16/2025 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att uppdatera de centrala klimatpolitiska planerna och bereder förslag till kostnadseffektiva tilläggsåtgärder med beaktande av åtgärdernas totala konsekvenser.

Helsingfors 17.10.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jenni Pitko gröna
medlem Pauli Aalto-Setälä saml (delvis)
medlem Marko Asell sd
medlem Noora Fagerström saml
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Petri Huru saf
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Vesa Kallio cent
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Tere Sammallahhti saml
medlem Sara Seppänen saf
medlem Saara-Sofia Sirén saml (delvis).

Betänkande MiUB 10/2025 rd

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola.